

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti
Diplomski studij informacijskih znanosti, bibliotekarstvo (izvanredni)

Lana Stilinović

**PROGRAMI I AKTIVNOSTI DJEČJEG ODJELA NARODNE
KNJIŽNICE „PETAR PRERADOVIĆ“ BJELOVAR**

Diplomski rad

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Ana Barbarić

Zagreb, 2018.

Sadržaj

Sažetak	3
1. Uvod	4
2. Narodne knjižnice	5
2.1. Dječji odjeli narodnih knjižnica	9
3. Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar	13
3.1. Knjižnica danas	14
3.1.1. Odjel za odrasle	14
3.1.2. Studijski odjel	15
3.1.3. Čitaonica	15
3.1.4. Područna knjižnica Nova Rača	15
3.1.5. Bibliobusna služba	16
4. Dječji odjel Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar	17
4.1. Programi i aktivnosti Dječjeg odjela Narodne knjižnice „Petar Preradović“ kao primjer dobre prakse	18
5. Zaključak	27
6. Popis korištene literature	28

Sažetak

Rad sam započela osvrtom na narodne knjižnice i njihove djelatnosti, a zatim sam se usredotočila na rad odjela za djecu. Navela sam opća obilježja koja se vežu uz taj odjel te smjernice kojih se djelatnici pridržavaju. Dječji odjeli nude razne pogodnosti za djecu i tako privlače nove i zadržavaju već postojeće korisnike. Knjižnice svojim uslugama, programima i aktivnostima potiču razvoj rane pismenosti i time djeci olakšavaju usvajanje znanja i učenje. Trude se zadovoljiti potrebe djece i zato se prilagođavaju promjenama u društvu. Knjižnice bi trebale biti mjesta u kojima se djeca osjećaju ugodno i koja vole posjećivati. Djeca koja od malih nogu steknu naviku čitanja, knjigu doživljavaju kao nešto blisko čime se ne oklijevaju koristiti. Djecu na odlazak u knjižnicu mogu potaknuti roditelji i u većini slučajeva oni to i čine, ali na čitanje treba potaknuti i onu djecu kod koje to nije slučaj. Zato je uloga knjižnica vrlo važna jer one kvalitetnim i suvremenim uslugama te atraktivnim programima djeci pružaju vještine koje će ona koristiti tijekom cjeloživotnog učenja. Aktivnosti i programe Dječjeg odjela Narodne knjižnice „Petar Preradović” Bjelovar opisala sam kao primjer dobre prakse knjižnične djelatnosti za djecu i mlade.

Ključne riječi: programi, smjernice, narodne knjižnice, dječji odjel

Summary

The paper begins with an overview of public libraries and their functions and continues with the work of children's departments. It lists the main characteristics that are usually associated with that department and the guidelines upheld by its employees. Children's departments offer various advantages for children and by doing so recruit new and keep existing members. Through their services, programs and activities libraries induce development of early literacy and ease knowledge acquisition and learning for children. They try to satisfy the needs of children and are therefore adapting to an ever-changing society. Libraries should be places that are comfortable and enjoyable for children. Children that acquire reading habits from an early age perceive books as something familiar and don't hesitate to use them. Children are usually encouraged by their parents to visit libraries, those who are not should receive the incentive from someone/somewhere else. Libraries are important because they provide high-quality contemporary services and attractive programs for children and by doing so extend skills that are valuable for children through their life-long learning process. In this paper good library practices for children and youths are illustrated through activities and programs of the Public library "Petar Preradović" Bjelovar Children's department.

Key words: programs, guidelines, public libraries, children's department

1. Uvod

Danas u razvijenim zemljama tehnologija omogućava pristup brojnim sadržajima, ali oni često nisu ni provjereni ni točni. Svatko može staviti sadržaj na Internet pa se pitanje koliko su pouzdane te informacije postavlja sve češće. Knjižnice kao obrazovna, kulturna i informacijska središta zajednica u kojima djeluju pokušavaju umanjiti ovaj problem tako što informiraju i obrazuju svoje korisnike. One osiguravaju siguran pristup provjerenim informacijama i znanju te kulturnim sadržajima kojima se korisnici služe kako bi se informirali, zabavili ili za potrebe obrazovanja i cjeloživotnog učenja. To je vrlo bitno kod mladih korisnika koji još nisu svjesni ove problematike i svaku informaciju na koju naiđu prihvataju bez zadržke. Zato dječji odjeli narodnih knjižnica svojim uslugama, programima i aktivnostima pokušavaju kod djece razviti ljubav prema knjizi, svijest o važnosti provjerenih informacija i cjeloživotnog učenja. Stručno osoblje tih ustanova trudi se osigurati primjeren prostor i pružiti potrebne usluge svojim korisnicima. U tu svrhu koristi raznoliku građu, multimedije i tehnologiju kako bi promicalo pravo djeteta na igru i učenje, razvilo jezične vještine svojih korisnika, pozitivno utjecalo na njihovo obrazovanje, potaklo čitanje u djece i naviku posjeta knjižnici te korištenje ponuđenih usluga, prostora i opreme.

2. Narodne knjižnice

„Narodna knjižnica je organizacija koju osniva, podržava i financira određena zajednica putem lokalne, regionalne ili nacionalne vlasti ili putem nekog drugog oblika organizacije. Ona osigurava pristup znanju, informacijama, cjeloživotnom učenju i djelima mašte pomoću niza izvora i službi, a na raspolaganju je svim članovima zajednice bez obzira na njihovu rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje.“¹

Pružanje usluga i osiguravanje građe na različitim medijima glavne su djelatnosti narodne knjižnice, a važnu ulogu ima i u razvoju i izgrađivanju demokratskog društva, na način da osigurava pojedincu pristup širokom i raznolikom spektru znanja, ideja i mišljenja.²

Sljedeće ključne zadaće vezane uz obavješćivanje, opismenjivanje, obrazovanje i kulturu moraju biti jezgrom službi narodne knjižnice:

- stvaranje i jačanje čitateljskih navika djece od rane dobi
- podupiranje osobnog obrazovanja za koje se odlučuje pojedinac kao i formalnog obrazovanja na svim razinama
- stvaranje mogućnosti za osobni kreativni razvoj
- poticanje mašte i kreativnosti djece i mladih ljudi
- promicanje svijesti o kulturnom naslijeđu, uvažavanje umjetnosti, znanstvenih postignuća i inovacija
- osiguranje pristupa kulturnim izvedbama svih izvođačkih umjetnosti
- gajenje dijaloga među kulturama i zastupanje kulturnih različitosti
- podupiranje usmene predaje
- osiguranje pristupa građana svim vrstama obavijesti o svojoj zajednici
- pružanje primjerenih informacijskih usluga lokalnim poduzećima, udrugama i interesnim skupinama
- olakšavanje razvitka informacijskih vještina i računalne pismenosti
- podupiranje i sudjelovanje u programima razvijanja pismenosti namijenjenih svim dobnim skupinama i iniciranje takvih programa, kad je potrebno.³

---

¹ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd. (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 15

² Isto. 16.

³ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. 2. hrv. izd. / Koontz, C. ; Gubbin, B. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 105.

Prema IFLA-inim smjernicama za narodne knjižnice (2011 : 43) svaka knjižnica treba osigurati:

- posudbu knjiga i druge građe
- korištenje knjiga i druge građe u prostoru knjižnice
- pružanje obavijesti u tiskanom i elektroničkom obliku
- informacijsku službu i usluge rezervacije
- informacijske usluge o zajednici
- obrazovanje korisnika za korištenje knjižnice uključujući i podršku programima opismenjavanja
- organiziranje raznih programa i događanja
- suvremene komunikacijske alate kao što su blogovi, sms poruke i društvene mreže za referentne usluge i odnose s javnošću.

Pridržavajući se gore navedenih smjernica narodne knjižnice pružaju usluge i osiguravaju građu na različitim medijima kako bi zadovoljile obrazovne i informacijske potrebe svojih korisnika, njihove potrebe za osobnim razvojem, imajući u vidu i razonodu i slobodno vrijeme, kako pojedinaca tako i grupa. Također, imaju važnu ulogu u razvoju i izgrađivanju demokratskog društva, omogućavajući pojedincu pristup širokom i raznolikom spektru znanja, ideja i mišljenja.⁴

Većina zemalja svijeta, neovisno o veličini i stupnju razvijenosti ima narodne knjižnice.

U Republici Hrvatskoj djeluje 249 narodnih knjižnica. Najveći dio njih je samostalan (141), a dio je u sastavu drugih knjižnica (77) ili ustanova (31).⁵

Narodne knjižnice u Hrvatskoj nisu ravnomjerno raspoređene zbog različite gospodarske razvijenosti pojedinih dijelova države. Izgradnja i razvijanje knjižnica i knjižničnih mreža u nekim je područjima onemogućena i usporena zbog ratnih razaranja. Lokalne uprave ne mogu osnivati, opreмати i održavati knjižnice bez dovoljnih financijskih sredstava. Financiranje narodnih knjižnica u Hrvatskoj ovisi o financijskim mogućnostima osnivača knjižnica – županija, općina i gradova. Nedostatak financijskih sredstava prisutan je u svim županijama. To se osobito jasno vidi kod osiguravanja knjižničnog prostora.

---

⁴ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. 2. hrv. izd. / Koontz, C. ; Gubbin, B. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 15

⁵ Nacrt Strategije hrvatskog knjižničarstva 2016.–2020. URL:
<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=1850> (2018-06-14)

Osnivači ne izdvajaju dovoljno sredstava za preuređenje, proširenje, a posebice za izgradnju i opremanje novih knjižnica. Isti se problem odražava i na zapošljavanje. U mnogim knjižnicama nema dovoljno stručnog osoblja, a bez toga one ne mogu u potpunosti ispuniti svoje zadaće – dnevnu, tjednu otvorenost, obradu knjižnične građe, rad s korisnicima i organiziranje događanja za širu zajednicu u kojoj djeluju. Nedostatak financija odražava se i na nabavu knjižnične građe i izgradnju zbirke, zato što ne mogu kvalitetno udovoljiti zahtjevima korisnika. Pošto su u pojedinim sredinama učenici i studenti većinski članovi, nedovoljna financijska sredstva nisu samo problem kulture već i odgoja, obrazovanja, socijalne skrbi (inkluzija) itd., što znači da osnivači trebaju imati mnogo veće obaveze prema njima.⁶

Narodne knjižnice mogu biti općinske, gradske ili županijske i kulturna su i informacijska središta za stanovnike područja na kojemu djeluju.

U obavljanju svojih zadaća narodne knjižnice surađuju i koordiniraju svoj rad međusobno i s drugim knjižnicama u sklopu hrvatskog knjižničkog sustava.⁷

Djelatnost narodne knjižnice obuhvaća osobito nabavu, stručnu obradu, čuvanje i zaštitu knjižnične građe, izradu biltena, kataloga, bibliografija i drugih informacijskih pomagala, sudjelovanje u izradi skupnih kataloga i baza podataka, omogućavanje pristupačnosti knjižnične građe i informacija korisnicima, osiguravanje korištenja i posudbe građe te protoka informacija, pomoć korisnicima pri izboru i korištenju građe, informacijskih pomagala i izvora, kao i vođenje dokumentacije i statistike o građi i korisnicima, te o poslovanju.

Narodna knjižnica posebnim oblicima djelovanja potiče kod svih kategorija pučanstva, počevši od predškolaca, korištenje knjižnicom i knjižničnom građom.⁸

Središnja narodna knjižnica mora imati odjel za odrasle, odjel za djecu i mladež, studijsku čitaonicu, čitaonicu dnevnog tiska, službu nabave i obrade knjižnične građe, informacijsku službu s korištenjem baze podataka (Internet i sl.), zavičajnu zbirku, a ako je to posebnim propisom predviđeno, i matičnu službu.

Središnja narodna knjižnica otvorena je za korisnike najmanje šezdeset (60) sati tjedno.⁹

No, knjižnica treba biti i „vidljiva“ kako bi privukla korisnike i ispunila svoju svrhu te je zato dobro osmišljena promidžba izuzetno važna. Promidžbeni plan

---

⁶ Strategija razvoja narodnih knjižnica Republike Hrvatske 2013.-2015. (prijedlog). URL: http://www.hkdrustvo.hr/hr/novosti/odabrana_novost/507/?target= (2018-06-20)

⁷ Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj NN58/1999. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1999_06_58_1071.html (2018-06-21)

⁸ Isto.

⁹ Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj NN58/1999. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1999_06_58_1071.html (2018-06-22)

može sadržavati sljedeće elemente: korištenje tiskanih, elektroničkih i komunikacijskih medija u pozitivne svrhe, postavljanje poveznica na odgovarajuće mrežne stranice i portale, knjižnične mrežne stranice, društvene medije kao što su Facebook, Twitter i YouTube, redovito izdavanje i pripremanje popisa građe i letaka, izložbe, uočljivo postavljanje oznaka u knjižnici i izvan nje, sajmove knjiga, grupe „prijatelja knjižnice“, proglašavanje jednog tjedna u godini tjednom knjižnice i druge skupne promidžbene aktivnosti, obilježavanje godišnjica i obljetnica, aktivnosti i kampanje za prikupljanje sredstava, organiziranje kampanja za poticanje čitanja i razvoj pismenosti, organiziranje kampanja za zadovoljavanje potreba ljudi s posebnim potrebama, mrežne poveznice na druge organizacije.¹⁰

---

¹⁰ IFLA – ine smjernice za narodne knjižnice. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011

2.1. Dječji odjeli narodnih knjižnica

Narodna knjižnica pruža usluge svim članovima zajednice te im osigurava pristup znanju, informacijama, cjeloživotnom učenju i djelima mašte pomoću niza izvora i službi. Kako bi to ostvarila ona mora biti pristupačna svim svojim korisnicima, a svoje usluge mora prilagoditi njihovim potrebama. Djeca čine posebnu skupinu korisnika narodne knjižnice. Knjižnice nisu samo mjesto koje nudi uslugu posudbe knjiga, one su mjesto gdje se djeca kreativno izražavaju, kvalitetno provode svoje slobodno vrijeme, razvijaju vještinu i naviku čitanja. Dječje knjižnice, odnosno odjeli za djecu i mlade, namijenjene su sljedećim skupinama: dojenčadi i maloj djeci, djeci predškolske dobi, djeci školske dobi do trinaeste godine, skupinama djece s posebnim potrebama, roditeljima i drugim članovima obitelji, odgojiteljima i učiteljima te drugim odraslim osobama koje rade s djecom, knjigama i medijima.¹¹

Male korisnike se od najranije dobi potiče na dolazak u knjižnicu i korištenje usluga koje su im namijenjene. Narodne knjižnice promiču čitanje, ali imaju i važnu ulogu u opismenjavanju i obrazovanju. Zato dječji odjeli provode programe kojima je svrha razviti u djece kulturu čitanja, osigurati im pristup informacijama, kulturnim i zabavnim sadržajima, pomoći u njihovu opismenjavanju, olakšati im učenje te potaknuti njihov osobni razvoj. U tu svrhu se provode različiti programi i organiziraju brojne aktivnosti.

U radu dječjim knjižničarima pomažu IFLA-ine Smjernice za knjižnične usluge za djecu (2003.) i Smjernice za knjižnične usluge za bebe i djecu rane dobi (2007.). Zadaća i poslanje dječjih knjižnica glasi: „Osiguravanjem širokog izbora građe i aktivnosti, narodne knjižnice pružaju djeci mogućnost da osjete radost čitanja i uzbuđenje otkrivanja znanja i djela mašte. Djecu i roditelje treba podučavati kako da što bolje iskoriste mogućnosti koje im pruža knjižnica te da razviju vještine korištenja tiskane i elektroničke građe. Djecu treba ohrabrivati da se koriste knjižnicom od malih nogu jer to povećava vjerojatnost da će i ostati korisnici knjižnice.“¹²

Usluge za djecu i mladež odvojene su od usluga za odrasle korisnike jer trebaju pratiti potrebe djece i mladih i prema njima organizirati svoju djelatnost. IFLA-ine Smjernice za knjižnične usluge za mladež navode deset ciljeva koji bi trebali činiti okvir za razvoj usluga za mladež:

---

¹¹ Smjernice za knjižnične usluge za djecu : knjižnične usluge za djecu – važnije no ikada za djecu i njihove obitelji diljem svijeta / IFLA [i. e. International Federation of Library Associations and Institutions], Sekcija za djecu i mladež. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004. Str. 6.

¹² Smjernice za knjižnične usluge za bebe i djecu rane dobi. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008. Str. 13.

1. Knjižnica jasno podržava pravo mladih na slobodan pristup knjižničnoj građi.
2. Knjižnični program za mlade djelotvorno se provodi u skladu s primjerima dobre prakse.
3. Sredstva namijenjena programima i uslugama za mlade pravedno su raspodijeljena.
4. Knjižnično osoblje poznaje razvoj mladih i građu primjerenu njihovoj dobi, uključujući mlade ljude s posebnim potrebama.
5. Knjižnica pruža široki izbor suvremene građe koja je zanimljiva mladima kako bi poticala cjeloživotno učenje, pismenost, motivaciju za čitanjem i razvoj čitatelja.
6. Knjižnica posjeduje građu koja zadovoljava obrazovne potrebe mladih.
7. Knjižnica mladim ljudima pomaže steći vještine potrebne za uspješno korištenje cjelokupne knjižnične građe i pomaže im u informacijskom i informatičkom opismenjavanju.
8. Knjižnica potiče razvoj mladih ljudi tako da što im omogućuje sudjelovanje u planiranju i provedbi knjižničnih programa i usluga za mladež te im daje prigodu da dobrovoljno pomažu drugima.
9. Knjižnica osigurava prostor namijenjen isključivo mladima koji im je privlačan i koji odražava njihov životni stil.
10. Knjižnica surađuje s ostalim ustanovama i organizacijama u zajednici kako bi podržavala sve vidove zdravog i uspješnog razvoja mladih.

Dječje knjižnice ili odjeli za djecu i mladež dio su narodnih knjižnica i namijenjeni su djeci od najranije dobi do trinaeste godine života. Zato one trebaju imati što raznovrsniju tiskanu i neknjižnu građu jer ih, kao što je gore navedeno, koriste vrlo različite skupine korisnika čije se potrebe međusobno razlikuju. Poželjno je da knjižnica od tiskane građe ima knjige, časopise, brošure, postere, stripove, crtane romane, građu na drugim jezicima, građu na Brailleovom pismu i sa slikama znakovnog jezika, ali i obrazovnu i informativnu građu namijenjenu roditeljima, odgajateljima i učiteljima. Od neknjižne građe knjižnica treba imati zvučne knjige, glazbu, multimediju, računalne programe, videokasete i DVD-e, plišane i gumene igračke, društvene i elektroničke igre, građu na elektroničkim mrežama i u bazama podataka. Svaka knjižnica treba odabrati građu i programe za koje smatra da su joj najkorisniji i da će njezinim korisnicima biti od najveće dobrobiti. Prilikom izgradnje zbirke i razvijanja usluga, knjižničari trebaju

odabirati građu koja je: visoke kvalitete, primjerena dobi korisnika, suvremena, odraz raznolikih vrijednosti i mišljenja, odraz kulture lokalne zajednice, uvod u globalnu zajednicu¹³.

Uz prostor, opremu i građu, od iznimne važnosti su i knjižničari. Knjižničari koji rade na dječjim odjelima uz opća knjižničarska znanja posjeduju i specifična znanja i vještine jer je i skupina korisnika s kojom rade specifična. I zato su poželjne vještine dječjih knjižničara: entuzijazam, dobre komunikacijske vještine, sposobnost suradnje s pojedincima i timskog rada, sposobnost rješavanja problema, sposobnost povezivanja i suradnje, poduzetnost, prilagodljivost i otvorenost za novine, sposobnost analiziranja korisničkih potreba, planiranja, rukovođenja i procjenjivanja usluga i programa te želja za usvajanjem novih vještina i profesionalnim razvojem.¹⁴

Knjižnične usluge za djecu danas su važnije nego ikad. Znanje dostupno svima, multikulturalnost, cjeloživotno učenje i pismenost, postali su glavnom zadaćom našeg društva. Kvalitetna dječja knjižnica pruža djeci vještine nužne za cjeloživotno učenje i pismenost, pomažući im da sudjeluju i pridonose životu zajednice. Knjižnica se treba neprestano prilagođavati promjenama u društvu kako bi zadovoljila informacijske i kulturne potrebe djece, kao i njihove potrebe za razonodom i zabavom.

Smjernice za knjižnične usluge za djecu naglašavaju da je pravo svakog djeteta da razvije svoje potencijale, kao i pravo na slobodan i besplatan pristup informacijama, građi i programima, pod jednakim uvjetima za sve, bez obzira na dob, rasu, spol, vjersku, nacionalnu ili kulturnu pripadnost, jezik, socijalni status te umne i tjelesne sposobnosti i vještine.¹⁵

Ciljevi dječje knjižnice su:

1. da se svakom djetetu osigura pravo na: informaciju; funkcionalnu, vizualnu, digitalnu i medijsku pismenost; kulturni razvoj; razvoj vještina i navika čitanja; cjeloživotno učenje; kreativne programe u slobodno vrijeme
2. svakom djetetu omogućiti slobodan pristup svim izvorima i medijima
3. organizirati različite aktivnosti za djecu, roditelje, odgojitelje i učitelje
4. omogućiti obiteljima sudjelovanje u životu zajednice
5. osnaživati djecu i zagovarati njihovu slobodu i sigurnost

---

¹³ Isto. Str. 11.

¹⁴ Isto. Str. 13-14.

¹⁵ Isto. Str. 5.

6. ohrabrivati djecu da postanu samopouzdana i sposobni ljudi

7. zalagati se za mir u svijetu¹⁶

Usluge koje se nude na dječjim odjelima važne su kao i usluge dostupne na odjelima za odrasle. Dječja knjižnica treba surađivati s odgovarajućim strukama. Najčešće su to škole i dječji vrtići, ali to mogu biti i domovi zdravlja, bolnice ili udruge koje u svojim programima nude usluge za djecu. Usluge koje se nude ne treba ograničiti samo na prostor knjižnice, već treba organizirati i aktivnosti koje se odvijaju izvan knjižnice, npr. čitanje priče u parku, odlazak u dječje igraonice u trgovačkim centrima koje djeca rado posjećuju, posjet kazališnoj predstavi nastaloj prema pročitanoj djelu i sl.

Narodne knjižnice, pa tako i njihovi dječji odjeli, moraju obavještavati postojeće i buduće korisnike o uslugama koje nude. To mogu biti obavijesti na panoima u knjižnici ili na samoj zgradi knjižnice, leci s obavijestima o radnom vremenu i uslugama koje knjižnica pruža, reklamni programi na lokalnim radio i televizijskim postajama te uporaba mrežnih stranica.

Najvažnija je pozitivna slika dječjih knjižnica jer roditelji, odgajatelji, učitelji i nastavnici te svi koji se bave djecom smatraju knjižnicu obiteljskim mjestom u zajednici gdje mogu dovesti svoje dijete radi zabave, sastajanja s drugom djecom, sudjelovanja u raznim kreativnim i edukativnim radionicama, a organiziraju se i predavanja i tribine za roditelje i sve ostale koji se bave djecom.

---

¹⁶ Isto. Str. 7.

3. Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Bjelovar je 1756. g. iz vojnih razloga utemeljila carica Marija Terezija. No, iako je Bjelovar relativno mlad grad, u njemu se organizirano čita više od 170 godina.

Počeci današnje Narodne knjižnice u Bjelovaru vežu se uz Kasino – Čitaonicu austrijskih časnika osnovanu 30-tih ili 40-tih godina 19. stoljeća (kontradiktorni izvori), a čije su djelovanje nastavile brojne čitaonice i knjižnice osnovane tijekom 19. i 20. stoljeća. Prva bjelovarska čitaonica bila je namijenjena prvenstveno časnicima za čitanje, sastanke, predavanja, zabave i sl., a njezin se fond sastojao od periodike na njemačkom jeziku. Danas se dio te građe s pečatom Casino-Verein Belowar čuva u prostoru Knjižnice. Nakon ukidanja Vojne krajine, Kasino je dobio službeni naziv Čitaonica. Za Čitaonicu se nabavljala domaća i strana periodika, a ubrzo i knjige pa se utemeljuje i knjižni fond. Hrvatski jezik je 1872.g. postao službeni jezik pa se počela nabavljati i literatura na hrvatskom jeziku. Isto tako Čitaonica postaje dostupna i drugim korisnicima, a ne samo časnicima. Čitaonicu su financirali članovi. Oni su 1849. - 1882.g. priložima izgradili zgradu za Knjižnicu i čitaonicu u kojoj se i danas nalazi Dječji odjel s igraonicom za predškolce. Između dva svjetska rata Knjižnica je djelovala prvo pod imenom Hrvatska čitaonica, a zatim vrlo kratko kao Narodna čitaonica, ali joj je ubrzo vraćeno ime Hrvatska čitaonica. Za Čitaonicu su nabavljane knjige, uglavnom djela hrvatskih pisaca u izdanju Matice hrvatske i Društva sv. Jeronima, časopisi i novine, a priređivani su i plesovi, zabave, koncerti te pučka predavanja. Priređujući koncerte i pučka predavanja Čitaonica je ispunjavala svoju kulturnu ulogu.

Gradska knjižnica i čitaonica osnovana je 1950. godine odlukom gradskog odbora. Knjižnica je poslije II. svjetskog rata uvela nove odjele i službe u skladu s razvitkom javnog knjižničarstva u Hrvatskoj: Dječji odjel s igrotom 1952.godine, od ostatka knjižnice je odvojen 1959. godine, pokretnu igraonicu, Zbirku audiovizualnog materijala 1965.godine, a početkom sedamdesetih i Bibliobusnu službu. Studijski odjel je ustrojen 1974.godine, a 1975. započelo se i s izgradnjom Zavičajne zbirke. 1975. godine u fondu je bilo više od 45.000 sveski knjiga, preko 4.000 učlanjenih korisnika i 7 zaposlenih djelatnika. Do 1994. godine zbirka knjiga uvela se gotovo dvaput te je u fondu bilo više od 80.000 svezaka, blizu 7.000 članova i 20 djelatnika. Knjižnica je matična za knjižnice u općini još od šezdesetih godina. Regionalna matična služba djeluje od sedamdesetih godina, a danas je Knjižnica matična za područje Bjelovarsko-bilogorske i Virovitičko-podravske županije. Godine 1991. osnovana je i Središnja knjižnica za češku nacionalnu manjinu u Hrvatskoj koja je 2007. godine premještena u Daruvar. Knjižnica pod današnjim imenom djeluje od 1968. godine.

3.1. Knjižnica danas

Danas knjižnica obuhvaća: Odjel za odrasle, Dječji odjel, Studijski odjel, Čitaonicu, Područnu knjižnicu Nova Rača, Službu nabave i obrade građe i Matičnu službu. Razvoj Knjižnice dugo je vremena sputavao prostor. Nosila se sa skućenošću, službama na četiri lokacije, neriješenim vlasništvom i drugim problemima. U lipnju 2001.godine, nakon tri godine renoviranja, svečano je otvoren novouređeni prostor u nekadašnjoj kući krajiškog časnika s kraja 18. i početka 19 stoljeća.¹⁷ Tako je korisnicima osiguran moderan knjižnični prostor ugodan za rad, učenje i provođenje slobodnog vremena te dobivanje raznolikih informacija. Uz dotadašnje sadržaje posudbe građe, korištenja studijske čitaonice, igraonice za predškolce i bibliobusa, Knjižnica je u obliku novih usluga počela nuditi više internetskih mjesta, internetski kiosk, odvojenu čitaonicu dnevnog i tjednog tiska s ljetnim paviljonom za odmor i čitanje, dok je na Dječjem odjelu proširen prostor za predškolce, za računalnu igraonicu i javne priredbe. Također je riješeno pitanje smještaja Službe nabave i obrade građe i Matične službe. Knjižnica ima ugrađeno dizalo i sanitarni čvor za invalide te klima uređaje i razglas u korisničkim prostorima na prvom i drugom katu. Fond je zaštićen sustavom zaštite od krađe. Korisnicima je na raspolaganju osamdesetak naslova novina, revija i časopisa za djecu i odrasle, desetak mjesta za internet pretraživanje i nekoliko računala za pretraživanje CD-ROM-ova, slušaonica glazbe, društvene igre te knjige i audiokasete za slijepe i slabovidne. Mrežu knjižnica čini 46 stajališta bibliobusa u selima, poduzećima i ustanovama, Područna knjižnica u Novoj Rači, dvije knjižne stanice u Velikoj Pisanici i Velikom Trojstvu te knjižni ormar u Domu umirovljenika.¹⁸

3.1.1. Odjel za odrasle

Posudbeni odjel za odrasle je najveći i po veličini fonda i broju članova. U slobodnom pristupu korisnicima je dostupno više od 70.000 svezaka knjiga te brojne znanstvene i stručne publikacije. Korisnici su većinom srednjoškolci koji uglavnom posuđuju lektiru propisanu školskim programima. Odjel posjeduje i knjige na Brailleovom pismu.

Korisnici se mogu služiti sljedećim zbirkama: audiovizualna zbirka (DVD-i, videokasete, CD-ROM-ovi, CD-i), zbirka knjiga i audiokaseta za slijepe i slabovidne osobe, zbirka literature za mladež. Isto tako pri pretraživanju podataka mogu se osloniti na knjižničare informatore koji: daju bibliografske i referalne

---

¹⁷ Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar. O nama. Iz povijesti knjižnice. URL : http://www.knjižnica-bjelovar.hr/index.php/o_nama/povijest (2018-08-27)

¹⁸ Isto.

obavijesti, pronalaze literaturu za referate, seminarske, maturalne, diplomske i ostale radnje, pretražuju vlastite baze podataka te izrađuju tematske ispise literature na traženu temu, poučavaju korisnike samostalnom korištenju kataloga i fonda, savjetuju korisnike pri izboru knjiga, izrađuju biltene novih knjiga, priređuju tematske izložbe i organiziraju međuknjižničnu posudbu knjiga. Korisnicima su na raspolaganju 3 računala za pisanje i pristup internetu, a u prostoru odjela nalazi se i Euro info točka Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija koja se sastoji od internetskog kioska i info police s informativnim materijalima o projektu Europa u Hrvatskoj.

3.1.2. Studijski odjel

Studijski odjel sadrži sljedeće zbirke: referentnu zbirku sa zbirkom monografija, zbirku periodike, zavičajnu zbirku i AV zbirku. Korisnici mogu posuđivati audiovizualnu građu, a ostalu građu mogu koristiti u prostoru Odjela. U sklopu Odjela postoji čitaonica koja nudi časopise iz prirodnih znanosti i tehnologija, književnosti, knjižničarstva, umjetnosti, društveno-humanističkih znanosti, službene publikacije, gradski i županijski tisak. Korisnicima je na raspolaganju električni pijanino. Odjel raspolaže s 4 računala za pisanje i pristup internetu. U prostoru Studijskog odjela održavaju se književne večeri, promocije knjiga, izložbe, predavanja, radionice, koncerti i druge manifestacije, čime se knjižnica potvrđuje kao jedno od glavnih središta kulturnih zbivanja u gradu. Kao zasebna cjelina u okviru Studijskog odjela smještena je ZAVIČAJNA ZBIRKA - BJELOVARIANA.¹⁹

3.1.3. Čitaonica

Čitaonica je smještena u prizemlju knjižnice. Korisnicima nudi dnevni i tjedni tisak te stručne i popularne časopise. Uz čitaonicu tiska u prizemlju knjižnice korisnici mogu koristiti i paviljonu za odmor i čitanje koji je smješten pored zgrade knjižnice.

3.1.4. Područna knjižnica Nova Rača

Prva čitaonica u Novoj Rači utemeljena je još 1895. godine. Knjižnica se ponovo pokreće 1971. godine, a 1996. godine seli u obnovljeni i uređen prostor s čitaonicom, dječjim odjelom i kutkom za predškolce. Danas knjižnica ima 6.500 svezaka i u njoj radi jedan stalno zaposleni djelatnik.

---

¹⁹ Narodna knjižnica „Petar Preradović Bjelovar. Odjeli. Studijski odjel. URL: www.knjiznica-bjelovar.hr/index.php/odjeli/studijski_odjel/ (2018-08-27)

3.1.5. Bibliobusna služba

Bibliobus je ustrojben jedinica narodne knjižnice i sastavni je dio knjižnične mreže grada ili općine.

Bibliobus opskrbljuje knjigama, časopisima i drugim izvorima informacija i najmanje zajednice (gradske četvrti, prigradska i seoska naselja) gdje nema uvjeta za druge oblike djelovanja narodne knjižnice i time znatno pridonosi informiranju i naobrazbi stanovništva.²⁰

Bibliobus Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar je vozilo marke IVECO duljine 7 metara, suvremeno opremljeno i uređeno u skladu sa Standardima za pokretne knjižnice. Fond pokretne knjižnice obuhvaća 17.000 knjiga, a u samom bibliobusu nalazi se oko 2.000 knjiga. Danas on ima 46 stajališta. Obilazi rubne dijelove grada, udaljena naselja u široj okolici Bjelovara, ustanove, poduzeća, škole i vrtiće. Iz njegova fonda korisnici mogu posuđivati slikovnice, stripove, dječju književnost, klasike, hit izdanja, publicistiku, znanstveno-popularnu literaturu, priručnike, video kasete, DVD-e, audio CD-e i CD-ROM-ove. Bibliobusna služba ima dva stalno zaposlena djelatnika.

---

²⁰ Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj NN58/1999. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1999_06_58_1071.html (2018-08-30)

4. Dječji odjel Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar

Dječji odjel prilagodio je svoje usluge djeci do 15 godina starosti. U knjižnici se djeci nastoje pružiti sadržaji koji obogaćuju njihovo znanje, razvijaju kognitivne sposobnosti te potiču duhovni i kulturni razvoj.²¹ Stručno osoblje postavilo je sljedeće ciljeve:

- poticati djecu na korištenje knjižničnih usluga i knjižnične građe
- razvijati informacijsku pismenost svojih korisnika
- poučavati ih samostalnom pretraživanju i pronalaženju informacija i knjižnične građe
- stvaranje i razvijanje čitateljskih navika u djece od rane dobi
- podupiranje osobnog obrazovanja
- stvaranje mogućnosti za osobni kreativni razvoj
- poticanje mašte

Knjižnica kao mjesto cjeloživotnog učenja koristi raznovrsne materijale i programe za komunikaciju, pouku i zabavu. Poput ostalih odjela i Dječji odjel ima svoju čitaonicu koja nabavlja časopise koji temama prate rast i razvoj djeteta, proširuju njegova znanja, ali služe i razonodi. Dječji odjel je zadnji put preseljen 2001. godine i tada je napokon dobio potreban prostor. 250m² bilo je dovoljno da se primjereno smjeste i organiziraju tiskana i AV građa, računala, igraonica i prostor za nove aktivnosti (kutak za čitanje priča, informativni panoi, izložbeni prostor). Nabavljena je funkcionalna, sigurna, pristupačna i privlačna oprema, zidovi su obojani veselim bojama, dodani su kreativni detalji privlačni djeci, a sve s ciljem da se mali korisnici osjećaju ugodno i žele boraviti u prostoru knjižnice. Osiguran je i kutak za roditelje, odnosno odrasle koji su pratnja djeci, gdje mogu sjesti, pročitati časopis, popričati s drugim roditeljima i pričekati svoje dijete dok ono sudjeluje u nekoj od brojnih aktivnosti koje odjel nudi. Od 2017. g. Odjel ima mjesto za dojenje i prematanje djece.

---

²¹ Renić, Z. ; Kreštan, T. Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar od časničkog kasina do novog tisućljeća. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2012. Str. 172.

4.1. Programi i aktivnosti Dječjeg odjela Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar kao primjer dobre prakse

Na dječjim odjelima i knjižnicama za djecu i mladež, organiziraju se razne aktivnosti koje su namijenjene djeci od najmlađe pa do tinejdžerske dobi, s ciljem poticanja čitanja, promoviranja knjiga, razvoja kreativnosti i komunikacijskih vještina, druženja, igre, učenja i zabave. U nastavku ću navesti i ukratko opisati programe i aktivnosti koje provodi Dječji odjel Narodne knjižnice „Petar Preradović“ kako bi ostvario gore zadane ciljeve. Programe za djecu osmišljavaju i vode dječji knjižničari te voditeljica igraonice.

Na odjelu se provode svakodnevni programi, tjedni programi i projekti. Svakodnevni programi su: igraonica i igroteka, Knjigraonica, Kutić Stop dosada!, 3/6 veličanstvenih koraka do informacija i znanja. Tjedni programi su: Čituljko u bolnici, Čituljkovi novinari, Družionica, Engleska igraonica, Govorimo znakovni, Tell me more, Book fun club, Abeceda učenja, UČIonica, Pričopričalice, Lektira kroz igru, Radionica priča, Vesela škola čitanja, Wii igraonica. Projekti su: Zimski praznici, Proljetni praznici, Ljetni praznici, Gutači knjiga, Knjižnica u gostima, Krea(K)tivci, Tragači – dječji čitateljski blog, Spikaonica, Umjetnik – to sam ja, Upoznaj svoju knjižnicu i dr.

Igraonica je posebno osmišljen program za djecu predškolske dobi kojemu je temelj igra obogaćena raznim aktivnostima. Ona je program Dječjeg odjela s najdužom tradicijom. Sljedeća 2019. godina bit će jubilara jer će igraonica obilježiti 40 godina postojanja. Igraonica je smještena u prostor od 70m² opremljen razvojno primjerenim igračkama i slikovnicama te materijalima potrebnim za igru i likovno i glazbeno izražavanje. Upisan je velik broj djece pa je rad organiziran u petnaest stalnih termina. Igraonica za bebe (0-3 g.) održava se dva puta tjedno, mala (3-4 g.), srednja (5 g.) i velika igraonica (6-7 g.) tri puta tjedno, engleska igraonica za mlađu (4-5 g.) i stariju grupu (6-7 g.) jednom tjedno te zajednička igraonica za roditelje i djecu dva puta tjedno. Igraonica za bebe provodi se kontinuirano već desetu godinu, a namijenjena je bebama i djeci do treće godine života. U toj dobi javljaju se paralelna igra, tj. samostalna igra u blizini drugog djeteta (bez suradnje) i imitativna igra (oponašanje jednostavnih i poznatih radnji) pa se u toj fazi djetetova razvoja može iskoristiti njegova zainteresiranost za igru u grupi. Tijekom trajanja ove igraonice uz djecu ostaju njihovi roditelji ili druge odrasle osobe koje djecu dovode u igraonicu. To je nužno jer mala djeca pokazuju emocionalnu vezanost i trebaju blizinu roditelja ili neke druge poznate odrasle osobe dok se igraju. Odrasli se mogu slobodno uključiti u igru, djeca na to pozitivno reaguju, a odrasli prate rad odgajatelja kao pozitivan primjer iz kojeg mogu učiti i promatraju svoje dijete u nekim novim situacijama. Programe osmišljava i provodi voditeljica igraonice u suradnji s ostalim osobljem odjela. Mala, srednja i velika igraonica su razvojni programi puni raznih zabavnih sadržaja i aktivnosti kojima se potiče tjelesni, intelektualni,

socijalni i emocionalni razvoj djece. U djece se razvijaju govor, mašta i kreativnost. Na ovim igraonicama roditelji nisu obvezni ostati, ali mogu ostati ako to žele. I ova igraonica odvija se pod stručnim vodstvom. Igraonice engleskog jezika za mlađu i stariju grupu imaju za cilj kroz igru, na djeci zanimljiv i pristupačan način, potaknuti usvajanje novog jezika. Igraonice vodi educirani odgajatelj. Zajednička igraonica za roditelje i djecu korisna je ne samo za djecu već i za roditelje jer na njoj roditelji dobivaju povratnu informaciju o sebi kao odgajatelju, mogu usvojiti neke nove vještine i prateći pozitivan primjer usvojiti metodičke principe koje primjenjuju educirani odgajatelji. Rad igraonice kroz igru pomaže djeci da steknu povjerenje u vlastite sposobnosti i stvore pozitivnu sliku o sebi. U igraonici se djeca mogu igrati samostalno, ali i s drugima pa sklapaju nova prijateljstva te uče prihvatiti različitosti.

Igroteka je otvorena tijekom radnog vremena igraonice. Njezina je svrha učiniti kvalitetnu igračku dostupnom svakom djetetu, pružiti djeci širok izbor različitih igračaka, razvijati u djece naviku posuđivanja i korištenja zajedničkih dobara, razvijati potrebu za dolaženjem u knjižnicu, u igroteku po igračku, a kasnije i po knjigu, pomoći roditeljima u razvijanju kriterija za procjenu igračaka. Posuđuje se jedna igračka na rok od 3 tjedna. Takav rok posudbe omogućuje djetetu da se igračkom igra sve dok mu je ona zanimljiva. Ograničenje na posudbu samo jedne igračke nužno je kako bi se osiguralo da se igračke redovito izmjenjuju i da igroteka uvijek sadrži nešto novo i djetetu zanimljivo. Igračka se posuđuje u platnenoj vrećici pa je treba tako i vratiti. Oštećenu ili izgublenu igračku potrebno je nadoknaditi. Svaka igračka ima svoju vrijednost koja je označena na kartici. Isto tako svaka se vraćena igračka pere, dezinficira, prebrojavaju se dijelovi, prema potrebi se upotpunjava i sprema u posebnu vrećicu.

Knjigraonica je program provođenja slobodnog vremena u knjižnici u okviru kojeg se provodi kreativna radionica čitanja.

Družionica je program koji obuhvaća kreativne, istraživačke i zabavne radionice namijenjene djeci od 7 do 9 godina, a provodi se jednom tjedno. Ovdje djeca mogu podijeliti svoja mišljenja i stavove i razgovarati ili pisati o temama koje ih zanimaju i vesele. Mogu smišljati nove igre ili igrati već postojeće.

Wii igraonica održava se tri puta tjedno. Tijekom tog vremena djeca mogu igrati nintendo igrice kao što je npr. Super Mario. Djecu se educira o nedostacima videoigara: videoigre mogu izazvati ovisnost, dovesti do navikavanja na nasilje, pružiti pogrešna očekivanja o stvarnom životu, one ne mogu u potpunosti zamijeniti naše fizičke aktivnosti. Naravno, kako se djecu ne bi odvratilo od dolaska u igraonicu gdje ipak igraju računalne igre u kontroliranoj okolini, ističu se i pozitivne strane igranja videoigara: pomažu protiv rastresenosti, povećavaju vizualnu prodornost/oštrinu, pomažu pri upoznavanju novih ljudi i stjecanja novih prijatelja, iz njih možemo naučiti nešto novo o životu, pomažu logici bržeg

rješavanja problema, mogu se koristiti za pomoć u odgoju i obrazovanju (edutainment), služe zabavi i opuštanju.²²

Kutić Stop dosada! opremljen je društvenim igrama, slagalicama, bojankama, enigmatikom, kvizovima i drugim sadržajima koji se mogu koristiti za radnog vremena knjižnice.

6 veličanstvenih koraka do informacija i znanja je model za usvajanje vještina informacijske pismenosti namijenjen djeci osnovnoškolskog uzrasta, ali može biti od koristi i srednjoškolcima, studentima i svima onima koji se teže snalaze u traženju informacija. Danas se do informacija dolazi brzo i jednostavno. Najčešće uz pomoć novih tehnologija na Internetu koji je većini djece neprestano dostupan. No, upitno je prepoznaju li djeca korisne i/ili potrebne informacije u mnoštvu informacija kojima su okružena, kao i mogućnosti koje im nove tehnologije pružaju. Zato je dječji odjel počeo održavati ove radionice na kojima objašnjavaju kako se mogu sjediniti tehnologija i smisleno učenje. To je model za informacijsko opismenjavanje koji je razrađen prema modelu BIG6 i prilagođen hrvatskim učenicima. Uz pomoć njega djeca razvijaju informacijske i tehnološke vještine kako bi učinkovitije učila i poboljšala školski uspjeh.

6 VELIČANSTVENIH koraka do informacija i znanja je model koji se sastoji od šest stupnjeva i učeniku pomaže u rješavanju problemskih situacija, školskih zadataka i donošenju odluka uz pomoć pronađenih informacija. 6 VELIČANSTVENIH KORAKA obuhvaća predložene strategije traženja informacija i znanja počevši od prvog koraka utvrđivanja - istraživačkog cilja ili informacijske potrebe, pa redom preko pronalaženja pouzdanih informacijskih izvora i prikupljanja korisnih informacija do pretvaranja tih informacija u novo znanje koje će dovesti do boljeg školskog uspjeha. Odnosno, kako je to djeci prikazano uz pomoć zanimljivog loga u obliku jednog šarenog kolutićavca gdje svaki kolutić predstavlja jedan korak: 1. Postavi pitanje! 2. Izradi strategiju! 3. Pronađi izvore! 4. Sakupi informacije!, 5. Objedini informacije! i 6. Provjeri rezultat!

Za učenike prvih, drugih i trećih razreda osnovne škole organiziran je tro-stupanjski model 3 VELIČANSTVENA koraka do informacija i znanja koji je zapravo pojednostavljen šest-stupanjski model. Sastoji se od tri stupnja s predloženim strategijama traženja informacija i znanja koje su pojednostavljene tako da budu razumljive mlađim učenicima. 3 VELIČANSTVENA koraka do informacija i znanja su: 1. Planiraj!, 2. Učini! i 3. Pregledaj! Knjižničarke se pri objašnjavanju ovog modela malim korisnicima služe ne samo računalima već i metar visokom slikovnicom koju su izradile od tvrdog papira kako bi uvodno predavanje učinile što jednostavnijim i zanimljivijim za svoje korisnike. U okviru

---

²² Društvo za komunikacijsku i medijsku kulturu. Svijet videoigara – 7 prednosti igranja videoigara i 4 nedostatka. URL: <http://www.medijskapismenost.hr/7-prednosti-igranja-videoigara-i-4-nedostatka/> (2018-09-02)

ovog modela informacijsko opismenjivanje se provodi vježbanjem i primjenom predviđenih koraka, čime se razvija sustavno informacijsko ponašanje.²³

Vesela škola čitanja je program koji Dječji odjel provodi od 2013. godine. Radionice se održavaju jednom tjedno u trajanju od sat vremena tijekom drugog školskog polugodišta. Voditelji su logoped i knjižničarka koja je prošla edukaciju za rad s osobama s teškoćama u čitanju i pisanju u sklopu Centra za stalno stručno usavršavanje. Program je namijenjen učenicima prvih razreda koji teže usvajaju vještinu čitanja i pisanja te učenicima drugih razreda koji imaju utvrđene teškoće u čitanju i pisanju. Tijekom sata provode se zajedničke igre i individualni rad na svim sastavnicama čitanja i pisanja, abecednom načelu, semantici, sintaksi i pravopisu te razumijevanju pročitano. Na djeci zanimljiv način provode se raznovrsne aktivnosti poput vježbi i igara kojima se razvija sama tehnika čitanja kao i razumijevanje onoga što čitaju, što je bitno za njihovo učenje. Ukazuje im se na važnost čitanja jer djeca koja u nižoj školskoj dobi ne usvoje dobro tehniku čitanja, kasnije teško nadoknađuju propušteno i vrlo često imaju problema s učenjem. Program aktivno uključuje roditelje u praćenje napretka djece. Objašnjava im se njihova uloga, motivira ih se i upućuje kako da pomognu svojoj djeci u svladavanju čitanja. Na Dječjem odjelu formirana je i posebna zbirka za osobe s teškoćama u čitanju koja sadrži promotivne materijale HUD-a, građu o disleksiji i građu laganu za čitanje.

Programu Vesela škola čitanja prethodio je program **Radionica priča** koji se na Dječjem odjelu provodio od 2006. do 2011. godine, a bio je namijenjen djeci osnovnoškolskog uzrasta koja imaju teškoće u čitanju i pisanju. Obuhvaćen je stručni rad s područja logopedije i rad na čitanju s razumijevanjem te promicanje čitanja iz užitka i to tako da se zadovolji dječji interes za učenje kroz igru. Radionica priča provodila se u ciklusima, a u svakom ciklusu obrađeno je jedno književno djelo uređeno prema načelima štiva laganog za čitanje u obliku slikovnice. Odabrana su lektirna djela jer se željelo povećati ponudu te građe u knjižnici koje na hrvatskom izdavačkom tržištu tada gotovo i nije bilo. Djecu se nizom kreativnih i edukativnih igara motiviralo na čitanje priče, pažljivo osluškivanje riječi i rečenica, te razumijevanje pročitano sadržaja. Radeći na obogaćivanju vokabulara, te razumijevanju i stvaranju rečeničnih struktura napravljena je priča lagana za čitanje. Vizualiziranjem pročitano djeca su usmjerena prema osmišljavanju slika, odnosno ilustracija, prateći smisao i tijekom radnje. U tehničkom dijelu nastajanja slikovnice svako dijete je koristilo računalo i drugu informatičku i tehničku opremu. Sve slikovnice iz Radionice priča snimljene su na CD-ROM gdje im je dodan zvučni zapis i efekt listanja. Za zvučni zapis snimljeni su polaznici Radionice, djeca s teškoćama u čitanju, kako čitaju na glas odlomke iz slikovnice koje su prethodno obradili kao štivo lagano za

---

²³ Narodna knjižnica "Petar Preradović" Bjelovar. Dječji odjel. Sherlock Holmes. URL: http://www.knjiznica-bjelovar.hr/index.php/djecji_odjel/sherlock_holmes (2018-09-03)

čitanje.²⁴ U Radionici priča obrađene su sljedeće lektire: Dubravko Horvatić „Stanari u slonu“, „Šestinski kišobran“ Nade Iveljić, „Kresivo“ H.C. Andersena, „Petrica Kerempuh“ Slavka Mihalića i „Pipi slavi rođendan“ prema odlomku iz knjige Pipi Duga Čarapa A. Lindgren. Na kraju svakog ciklusa organizirana je promocija slikovnice kada je ona bila prezentirana široj javnosti. Dobrobit Radionice priča za Knjižnicu i korisnike bila je sljedeća: napravljena je građa lagana za čitanje, omogućeno je djeci s teškoćama u čitanju čitanje s razumijevanjem, omogućeno je djeci s teškoćama u čitanju da ostvare svoje pravo na čitanje, pokazano je i dokazano da su djeca s teškoćama u čitanju inteligentna, kreativna, maštovita, vrijedna i znatiželjna, omogućeno je djeci s teškoćama u čitanju i pisanju da budu jednaka u svojoj različitosti, djeci s teškoćama u čitanju podignuto je samopouzdanje.

Lektira kroz igru ili lektira na drugačiji način je program namijenjen djeci nižih razreda osnovne škole i njihovim učiteljima/učiteljicama, a provodi se od 2004. godine. Održava se u prostoru knjižnice u dogovoru s učiteljima. Cilj programa je da se djeca zainteresiraju za čitanje i dožive ga kao osjećaj veselja i ugone. Knjižničari žele na drugačiji način djeci približiti pročitano lektiru, navesti ih na promišljanje o pročitanoj, potaknuti im znatiželju te ih iskustvenim i emocionalnim doživljajem motivirati na čitanje i pomoći im svladati otpor prema čitanju lektire. Obrađuju se djela Mate Lovraka, J. M. Barriea, Ivane Brlić Mažuranić, Nade Iveljić, Hrvoja Hitreca i dr.

UČIonica je program koji korisnicima knjižnice omogućuje besplatne instrukcije iz matematike, hrvatskog i engleskog jezika. U dogovorenim terminima provode ga učitelji i nastavnici bjelovarskih osnovnih i srednjih škola u prostoru Dječjeg odjela.

Čituljčice su radionice čitanja razvojnih priča iz bogatog fonda Knjižnice, a namijenjene su djeci od 5 do 15 godina. Provode se u dogovoru s odgajateljima/odgajateljicama, učiteljima/učiteljicama nastavnicima/nastavnicama. Cilj radionica je pričama u djece razvijati pažnju i koncentraciju te govorne i jezične sposobnosti, poboljšati komunikativne vještine, obogatiti maštu, razviti kreativnost, poticati intelektualni i emocionalni razvoj, omogućiti spoznaju svijeta, graditi unutarnji svijet djeteta, pružiti osjećaj povezanosti i bliskosti.

Čituljko u bolnici je program koji se dva puta tjedno provodi u suradnji s Pedijatrijom – dječjim odjelom Opće bolnice Bjelovar. Cilj programa je animacija djece koja borave na odjelu. Provode se sljedeće aktivnosti: likovno izražavanje, obrada slikovnica, glazbeno izražavanje, igra društvenim igrama koje se nalaze na odjelu.

---

²⁴ Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar. Dječji odjel. Vesela škola čitanja. URL: http://www.knjiznica-bjelovar.hr/index.php/djecji_odjel/vesela_shkola_chitanja/ (2018-09-05)

Čituljkovi novinari je novinarska grupa Dječjeg odjela koja okuplja djecu od 7 do 15 godina. Grupa se sastaje jednom tjedno prema dogovoru.

Knjižnica u gostima je program informiranja potencijalnih korisnika o knjižnici, njezinim uslugama i aktivnostima. Namijenjen je društvenim skupinama potencijalnih korisnika Dječjeg odjela Narodne knjižnice „Petar Preradović“. Potencijalni korisnici se informiraju o uslugama i djelatnostima Odjela, a primjerima dobre prakse u kreiranju slobodnog vremena djece u knjižnici nastoji se motivirati šira javnost za korištenje knjižničnih usluga, programa i građe. To se pokušava ostvariti putem Power Point prezentacije kojoj je zadatak predstaviti svakodnevne i tjedne programe te projekte. Knjižničar prezentator nosi sa sobom popularne knjige koje potencijalni korisnici mogu razgledati te biltene i letke koje dijeli nakon prezentacije. 2010. godine provedena je evaluacija programa koja je pokazala da je nakon posjeta dvjema osnovnim školama u gradu Bjelovaru kojim je bilo obuhvaćeno dvadeset razreda broj korisnika knjižnice iz tih razrednih odjeljenja porastao za 5%.²⁵

Upoznaj svoju knjižnicu je program organiziranih grupnih posjeta razreda Odjelu, upoznavanje s njegovim radom, fondom i uslugama. Provodi se u dogovoru s učiteljima/učiteljicama i nastavnicima/nastavnicama.

Tell me more je program koji se provodi od 2009. godine. Namijenjen je djeci od 7 do 12 godina. Riječ je o čitanju priča i razgovoru na engleskom jeziku koje se održavaju jednom mjesečno u trajanju od sat vremena. Voditeljica posjeduje certifikat British Council za provođenje programa, priča bajke i priče na engleskom jeziku i o pročitanoj razgovara s djecom, isto na engleskom jeziku. Cilj programa je omogućiti djeci da obogate svoje znanje stranog jezika. Dječji odjel posjeduje zbirku građe na engleskom jeziku, a ovim programom se djecu potiče da tu građu posuđuju i čitaju.

Book fun club je osnovan 2003. godine. Okuplja tinejdžere od 12 do 15 godina jednom tjedno u trajanju od dva sata. Sudjeluju u osmišljavanju i provođenju tribina, anketa, parlaonica, radionica kreativnog pisanja, tematskih izložbi, scenskih igara, izrađuju preporuke najčitanijih knjiga i sl. 2008. godine na Dječjem odjelu je uređen kutić Teen zona u čijem su uređenju sudjelovali i članovi Kluba. Uz knjige i časopise za tinejdžere tu su i glazbena linija, mala zbirka CD-a te računala. Članovi kluba sudjeluju u svim većim programima koji se provode u Knjižnici, a jedan od najdražih im je zabavni program za poticanje čitanja „Uberi priču“ u kojem sudjeluju kao animatori.

---

²⁵ Hlupić-Rašo, I. Knjižnica u gostima ili ususret korisničkoj javnosti. // Dječji odjeli kroz suradnju s javnošću : zbornik radova, Šibenik, 2011., str. 127-132.

U programu **Uberi priču**, autorskom projektu književnice Sanje Lovrenčić čiji je cilj popularizacija hrvatske dječje knjige i čitanja među najmlađima, Dječji odjel Narodne knjižnice „Petar Preradović“ sudjeluje već jedanaest godina. Ovaj je program uvijek rado posjećen, održava se u središnjem gradskom parku, a učenici prvih razreda bjelovarskih osnovnih škola te polaznici knjižničnih programa Igraonica i Vesela škola čitanja kući nose slikovnice koje „uberu“.

Gutači knjiga je naziv čitateljskog kluba Dječjeg odjela namijenjenog djeci od 8 do 15 godina. Klub se sastaje jednom mjesečno u ugodnom knjižničnom prostoru, a polaznici se druže, razmjenjuju dojmove o pročitanim knjigama i vode zanimljive rasprave pod vodstvom knjižničarke.

Tragači je naziv dječjeg čitateljskog bloga, tj. virtualnog čitateljskog kluba namijenjenog djeci od 8 do 13 godina. Blog su 2011. godine pokrenule knjižničarke iz Bjelovara, Rijeke, Vinkovaca i Zadra, a poslije su se pridružile knjižnice iz Đurđevca, Zagreba i Vukovara. Sudionici bloga su djeca korisnici knjižnica tih gradova koja vole knjige, čitanje i rasprave o pročitanoj. Djeca dijele svoje dojmove o knjigama, preporuke za čitanje, ali i uče izraziti svoje mišljenje i uvažavati tuđe. Da bi postali tragači korisnici knjižnica koje sudjeluju u projektu trebaju posjetiti blog i ispuniti online pristupnicu.

Govorimo znakovni je radionica znakovnog jezika namijenjena djeci i odraslima, gluhim, nagluhim i osobama zdrava sluha. Održava se jednom tjedno, besplatna je, a jedini uvjet je članstvo u Knjižnici.

Krea(K)tivci je naziv programa koji se održava jednom tjedno, a obuhvaća kreativno-istraživačke i zabavne radionice namijenjene djeci školskog uzrasta i odraslima. Radionice su obično tematske, vezane uz godišnja doba i različite blagdane i praznike. Radi se u malim skupinama – do petnaest polaznika, a koriste se različite likovne tehnike: salvetna tehnika, boje za staklo, mozaik (papir i staklo), sjemenke, suho cvijeće, vuna... Program je moguće ostvariti i u suradnji s učiteljima/učiteljicama razredne nastave. Polaznici svoje radove obično jednom godišnje izlažu u prostoru Knjižnice.

Umjetnik – to sam ja naziv je izložbe koja se u lipnju održava na Dječjem odjelu knjižnice. Na njoj svoje radove izlažu mladi umjetnici polaznici dječjih vrtića, osnovnih škola te korisnici Dječjeg odjela. Tema nije zadana već se djecu potiče da se slobodno kreativno izražavaju – likovno, pisano, glazbeno, ali i rukotvorinama ili radovima od lego kockica, ograničenja nema. Djeca rado

sudjeluju, svake godine ima sve više prijavljenih radova, a uglavnom svi koji pošalju radove dođu i na otvorenje izložbe. Svi koji pošalju svoje radove za njih dobiju zahvalnice. Djeca koja se žele izraziti glazbom sviraju ili pjevaju na otvorenju izložbe, obično su to učenici Glazbene škole Vatroslava Lisinskog Bjelovar, a ponekad lutkarske sekcije osnovnih škola održe predstavu. Zbog velikog broja radova postavi izložbe se izmjenjuju tijekom cijelog mjeseca.

Pričopričalice je program namijenjen predškolcima i mlađem školskom uzrastu. Provođa se po dogovoru s odgajateljima/odgajateljicama i učiteljima/učiteljicama. Knjižničarke i volonteri (mame, bake, tate, djedovi, tete, odgojiteljice, učiteljice, nastavnice, umjetnici...) pričaju domaće ili strane bajke i priče za djecu. Nakon svake priče održava se radionica na kojoj djeca iznose svoj doživljaj pročitane tako što crtaju, izrađuju štapne lutke, pišu izmišljeni dio priče, improviziraju...

Spikaonica je knjižnični program namijenjen učenicima i nastavnicima/nastavnicama sedmih i osmih razreda osnovnih škola. Program se sastoji od 8 radionica ili predavanja koja se održavaju jednom mjesečno u dogovorenom terminu. Svaka radionica ili predavanje ima svoju temu povezanu s određenim datumom ili prigodom u mjesecu u kojem se održava. Radionice/predavanja održavaju se u suradnji sa školama, doktorima, stručnom službom škola, kineziolozima, poznatim osobama, glumcima, glazbenicima i sl. Teme su aktualne pa bi trebale biti zanimljive i mladima. Ovim programom knjižnica se trudi zadovoljiti potrebe mladih za obrazovanjem, informiranjem, kulturom i raznodom. Mladima je bitno da se čuje i njihov glas te da slobodno raspravljaju o važnim pitanjima, osjećajima, ljubavi te problemima kao što su netolerancija, nasilje i sl. Program se održava ili s cijelim nastavnim odjeljenjem ili s po nekoliko učenika iz svih razrednih odjeljenja neke škole.

PETA U DJEČJOJ KNJIŽNICI je relativno novi programa Dječjeg odjela koji se provodi u suradnji s Petom osnovnom školom Bjelovar, riječ je o školi koju pohađaju učenici s teškoćama. U sklopu ovog programa održava se niz radionica i pričaonica na različite teme, a u njima aktivno sudjeluju učenici, učitelji i asistenti škole. Pridružiti im se mogu i ostali korisnici Odjela.

Projekt „**Ljetni praznici**“ najpoznatiji je po programu **Što znam ja, znat ćeš i ti!** To je program kojim se kreira slobodno vrijeme djece i mladih u knjižnici tijekom ljetnih praznika. Ovim se programom zadovoljavaju potrebe djece za znanjem, zabavom i raznodom. Na ljetnim tečajevima djeca, mladi, studenti i ovlaštene instruktore djece prenose svoja znanja i vještine iz raznih područja kao što su: glagoljica, zumba, kreativan ples, dramske igre, magic karte, tečaj engleskog jezika, STEM auto – radionica programiranja, izviđači i sl.

Projekt „**Zimski praznici**“ vezan je uz vrijeme Adventa. Održavaju se razne kreativne radionice kao što su origami, kirigami, izrada društvenih igara kao što

su pamtilice i slagalice prema likovima iz pročitanih priča i bajki, poznatih junaka animiranih filmova ili prema slobodnom izboru djece. Održavaju se razni kvizovi natjecateljskog karaktera i sl.

Projekt „**Proljetni praznici**“ uglavnom se veže uz Uskrs, ali se povremeno organiziraju i igraonice vezane uz prirodu i okoliš. Svi projekti su edukativnog, kreativnog i zabavnog karaktera.

Jedini uvjet za sudjelovanje u gore navedenim programima i projektima je članstvo u Knjižnici.

Bibliobusna služba Narodne knjižnice „Petar Preradović“ ima 46 stajališta, a ona među ostalim obuhvaćaju i gradske i privatne vrtiće te područne škole. Privatni Dječji vrtić Ciciban proveo je 2013. i 2015. godine ankete među svojim polaznicima i njihovim roditeljima. Rezultati ankete su pokazali da se broj korisnika usluga Dječjeg odjela povećao nakon posjeta bibliobusa, da posjeti bibliobusa poticajno djeluju na razvoj rane pismenosti polaznika vrtića, da posjeti bibliobusa vesele djecu i potiču odgovornost (djeca moraju voditi brigu o tome da posuđene knjige trebaju i vratiti).²⁶

---

²⁶ Hrvatsko knjižničarsko društvo. Stručna tijela. Publikacija. Suradnja Dječjeg vrtića Ciciban i bibliobusa. URL: http://www.hkdrustvo.hr/hr/strucna_tijela/37/publikacija/291 (2018-09-06)

5. Zaključak

Programi i aktivnosti Dječjeg odjela Narodne knjižnice „Petar Preradović“ teže zadovoljiti potrebe svojih korisnika za obrazovanjem, osobnim razvojem, zabavom i raznodom. Velik broj gore navedenih programa i aktivnosti pokazuje koliko truda, znanja i energije ulažu djelatnici Odjela kako bi taj cilj ostvarili. Trude se pružiti svim svojim korisnicima, od beba do tinejdžera, njihovih roditelja i obitelji te pedagoških djelatnika koji s njima rade, ono što im je potrebno ili ono što ih zanima. Knjižničari su svjesni da djeca čitaju sve manje pa se trude na razne načine privući djecu u knjižnicu i zainteresirati ih za knjigu i čitanje. Zato je u radu naveden velik broj dobro osmišljenih i organiziranih programa. No, svi oni svoje ishodište imaju u knjizi kao glavnom sredstvu za rad u knjižnicama. Možda su se s vremenom i pod utjecajem društvenih promjena i tehnološkog napretka tehnike i metodika edukacijsko-pedagoškog rada s djecom mijenjali, ali poslanje dječjeg odjela knjižnice ostalo je isto – pobuditi kod djece ljubav prema pisanoj riječi, promicati knjigu kao nešto blisko i korisno, nešto što je izvor znanja, zabave i informacija. Pismenost je neizostavan dio obrazovanja, a sada se javlja i pojam informacijske pismenosti. Knjižnice i tu imaju važnu ulogu. Dječji odjel Narodne knjižnice „Petar Preradović“ pozitivan je primjer knjižnice koja svojim korisnicima pruža i program informacijskog opismenjavanja. Koristeći različite metode, medije i tehnike ova se knjižnica trudi biti u korak s vremenom, pratiti interese svojih korisnika i pružati im potrebna znanja i građu kako bi se snašli u ovom novom svijetu brzih promjena te otkrili i ostvarili sve svoje mogućnosti.

Literatura

1. Hlupić-Rašo, I.; Štivić, V. Sati radosti : slobodno vrijeme djece u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ Bjelovar. // Bjelovarski učitelj 15, 3 (2010), 25-29.
2. Hlupić-Rašo, I. Knjižnica u gostima ili ususret korisničkoj javnosti. // Dječji odjeli kroz suradnju s javnošću : zbornik radova, Šibenik, 2011., str. 127-132.
3. IFLA – ine smjernice za narodne knjižnice. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
4. Kovačevi, J. Narodna knjižnica Središte kulturnog i društvenog života. Zagreb : Naklada Ljevak d. o. o., 2017.
5. Nacrt Strategije hrvatskog knjižničarstva 2016.–2020.
URL: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=1850> (2018-06-14)
6. Pejić, I.; Prohaska, Ž. Bibliobusna služba Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar. // Pokretne knjižnice u Hrvatskoj : zbornik radova, Karlovac, 2011., str. 31-44.
7. Stričević, I.; Čunović, K. Knjižnične usluge za djecu rane dobi i roditelje u Hrvatskoj // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 56, (2013) 3 ; str. 47-66 15.
8. Renić, Z. ; Kreštan, T. Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar od časničkog kasina do novog tisućljeća. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2012.
9. Stričević, I. Suradnja s roditeljima u dječjoj knjižnici : mogućnosti i perspektive // Društvena istraživanja 4, 4/5(1995), str. 587-599.
10. Stričević, I. Djeca kao korisnici narodnih knjižnica : potrebe, mediji, programi, perspektive. // Narodne knjižnice izazov promjena : zbornik radova / uredile Marija Šegota-Novak, Vesna Turčin. Rijeka : Gradska biblioteka Rijeka ; Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1997. Str. 83.
11. Stričević, Ivanka i drugi. Knjižnične službe i usluge za djecu u hrvatskim narodnim knjižnicama : razvoj, stanje i perspektive. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 49 (2006), 1 ; str. 22-36.
12. Stričević, Ivanka, Srećko Jelušić. Knjižnične usluge za mlade: modeli i koncepti, Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 2010.
[http://www.hkdrustvo.hr/datoteke/827/vbh/God.53\(2010\),br.1](http://www.hkdrustvo.hr/datoteke/827/vbh/God.53(2010),br.1)
13. Smjernice za knjižnične usluge za bebe i djecu rane dobi. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008.

14. Smjernice za knjižnične usluge za djecu. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004.
15. Smjernice za knjižnične usluge za mladež. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009.
16. Smjernice za pokretne knjižnice. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
17. Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 43, 3(2000), str. 163-188.
URL: <http://www.narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/270810.html> (2018-09-03)
18. Strategija razvoja narodnih knjižnica Republike Hrvatske 2013.-2015. (prijedlog)
URL: http://www.hkdrustvo.hr/hr/novosti/odabraba_novosti/507/?target= (2018-09-03)
19. UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 37, 3/4 (1994), 251-254.
20. Zakon o knjižnicama. // Narodne novine 105 (1997).
21. Narodna knjižnica "Petar Preradović" Bjelovar. O nama. Iz povijesti knjižnice. URL:
http://www.knjiznica-bjelovar.hr/index.php/o_nama/povijest/ (2018-08-27)
22. Društvo za komunikacijsku i medijsku kulturu. Svijet videoigara - 7 prednosti igranja videoigara i 4 nedostatka. URL:
<http://www.medijskapismenost.hr/7-prednosti-igranja-videoigara-i-4-nedostatka/> (2018-09-02)
23. Narodna knjižnica "Petar Preradović" Bjelovar. Dječji odjel. Sherlock Holmes. URL:
http://www.knjiznica-bjelovar.hr/index.php/djecji_odjel/sherlock_holmes (2018-09-03)
24. Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar. Dječji odjel. Vesela škola čitanja. URL:
http://www.knjiznica-bjelovar.hr/index.php/djecji_odjel/vesela_shkola_chitanja/ (2018-09-05)
25. Hrvatsko knjižničarsko društvo. Stručna tijela. Publikacija. Suradnja Dječjeg vrtića Ciciban i bibliobusa. URL:
http://www.hkdrustvo.hr/hr/strucna_tijela/37/publikacija/291 (2018-09-06)

26. Narodna knjižnica „Petar Preradović Bjelovar. Odjeli. Studijski odjel. URL: www.knjiznica-bjelovar.hr/index.php/odjeli/studijski_odjel/ (2018-08-27)